

Çıra

düşün – sanat dergisi

Desen : Mehmet Pesen

Ç

Sahibi : Edip KAVUZLU

I

Sorumlu Yönetmen : Mehmet ARSLANTÜRK

R

Yönetenler : Ali KANGAL

C. Doğan ADAOĞULLARI

Edip KAVUZLU

Hayri ALEV

Mehmet ARSLANTÜRK

A

YIL : 1 — 5

SAYI : 2 — 14

Ederi : 100 kuruş

Abone : Yıllık 10 Liradır

düşün — sanat dergisi

Ayda Bir Çıkar

Yönetim Yeri : Eskibelediye Civarı No. 18

ADANA — Telefon : 3819

NOT : İletilen yazılar yayımlansın, yayımlanmasın geri verilmez.

Yazı ve şiirden yazarı sorumludur.

Yazıların türkçe olması gerekir.

İletilen yazılar imzalı ve iki nüsha olmalıdır.

Yalnız «ÇİRA Temsilci Kartı» taşıyanlar görevlidir.

Basım Tarihi : 1 Mart 1966

Reklam koşulları : Arka kapak dış - tam 250.— L.

» iç - tam 200.— L.

İç sayfalarda santimi 10.— L.

Dizgi ve Baskı

Zemin Matbaası

Karasoku 99 Sokaktaki Uysal Pasajında

ADANA

Telefon : 2342

Mart 1966

İÇİNDEKİLER:

Alkış Acun	<i>Sanatçı Üzerine</i>
Michael Marx	<i>Şiir</i>
Nuri Abaç	<i>Desen</i>
Davut Arslantürk	<i>Hikâye</i>
Edip Kavuzlu	<i>Şiir</i>
Adil Öz	<i>Anlayış</i>
Ç. Doğan Adaoğulları	<i>Şiir</i>
Ayhan Ateşok	<i>Mektup</i>
Philip Soupahlt	<i>Şiir</i>
Ali Kangal	<i>Hikâye</i>
Y. Cavit Ciritçi	<i>Şiir</i>
Mehmet Arslantürk	<i>Şiir</i>
Erol Altınok	<i>Şiir</i>
Hidayet G. Şenlik	<i>Şiir</i>

abone olunuz

Sanatçı Üzerine

Alkış ACUN

Sanatçı nedir? Yanıtı güç bir sorun. Bana sorulduğunda Sanatçı hamal'dır derim. Sanat denen yükü taşıyan mutsuz bir hamal.

Yaşamı boyu karışıklık içerisinde bulunan, en değerli olanakları çoğu zaman kullanıp, çoğu zamanda ondan kaçan bir kişi. Her şeye üzülen, milyonlarca kişinin yaşamını ve bu yaşamın nedenlerini kendi yaşamı içerisine sokan bir mutsuz. O mutluluğu, her çağda aramıştır; çoğu kez bulmuştur da. Ama bu mutluluk başkalarının mutsuzluğunu kapsamadığı sürece yaşamıştır.

O Tanrıyı ve kişileri sever. Bu sevi doğaldır.

Kişioğlu neden yaşar ve neden yaşmalıdır der kendi kendine. Kendi yaşamından çok onların yaşamının bilincine ermiştir. Onlarca kötü olanı o güzel görür. Güzel görmeside doğal bir olaydır. Yolda giderken nereye gittiğini düşünmez. Sinema yerine bakarsın lokantaya girmiştir. Nedeni midesinin boşluğundan değil usun aranmasındandır. Bu aranma gerçekte kendi kendisinin aranmasıdır ve kişinin doymazlığı gizlidir.

Çoğu zaman en kötü sövgülerle karşılaşır, dövülür, kovulur. Ama çok geçmeden aranırda. İşte bu Sanatçının en büyük beğenisidir. Bu aranma ona duyulan isteğin karşılığıdır. Bir anlıkta olsa ona yüzyıllar gelir.

Sanatçının yaptığından daha güç bir şey var mıdır? O her gün doğuran bir yaratıktır. Doğurur, doğurur, doğurur.....

Evreni ve yaşayan kişileri düşünüyorum. Doğdukları zaman üzerlerinde Tanrının övgüsü vardır. Kötü düşüncelerden yoksun gözlelerinde iyi ve güzel şeylerin pırıltısı görünür. Büyüdükçe bu pırıltı iyiden kötüye yönelir. Bu yönelişten tutkular doğar. Her tutku kötü değildir elbette. Ama çoğunlukla iyi olmuyor nedense. Bunu da bozan yine kişidir. İyi ya da kötü olmak, övgü ya da sövgü duymak. Onun elinde olan bir şey.

Neden her gün birbirlerine girerler? İyiliği, güzeli sevmezler mi? Başkalarının mutluluğunu almadan mutlu olmazlar mı? Oysa kişiye yaşamı boyu bir anlık mutlu yaşantı yeterlidir.

Büyük, büyük evler yaparlar. Elleride büyüktür çoğun. Ama bunu küçük evleri ve küçük elleri yutarak yapmak isterler. Yapmasalar olmaz mı sanki. Denizlerdeki büyük balıkların küçüklerini yuttuğu doğa yasasını yaşamazlar, ne olur.

Kişinin kişiliğinden utanç duygusu geliyor düşündükçe.

Çağdaş Alman Şiirinden Örnek

SONNET

Kim dir
Bizi ayakta tutan
Kim dir
Bizi durduran.

Kim dir
Bizi düşünen
Kim dir
Bize yön veren

Kim dir
Alan
Ve veren

Kim dir
Acı veren
Bizi seven?

(Michael MARX'IN : (tag-und nachtlieder'betiginden)

Almanca'dan Çeviren : Edip KAVUZLU

DESEN : Nuri ABAÇ

Gavgalı

Davut ASLANTÜRK

Ahmet muhtarın evinin karşısındaki kayanın ardına sinmişti. Güneş batalı haylı zaman olduğu halde Yaşar görünürde yoktu. Başına bir iş gelmesinden korkuyordu. Yüreği sıkışıp duruyordu. Ahmet'in Oturduğu taşın üstünden kalktı, kayanın yanına çömeldi. Şimdi yoldan tarafa dönmüştü. Tek tük geçenleri tanıyordu. İçinden her geçenin takma adını söylüyordu. Kendininkide gavgalı "idi. Gavgalı Ahmet derlerdi. Hatta çoğun Ahmet'te demez gavgalı derdi.

Çömeldiği yerde gene rahat edemedi. Ayaklarını uzattı. Oturdu taprağa. Sağ böğrünü yokladı. Duruyordu. Baba emaneti tabancası. Aklı hep Yaşar'daydı «vay yaralım» dedi. Yaralı derlerdi köyde Yaşara. Uzundu geçmişi bu adın. Ta üç yıl öncesine inerdi. O zaman Yaşar muhtarın harmanda çalışırdı. Askardan yeni gelmişti, dalgibi delikanlıydı. Ahmet'le arkadaşlıkları derindi. Çocukluklarından beri. Hatta Ahmet doğduğunda anasının sütü kesilmişti Yaşarın anası emzirmişti. Yaşar, Ahmet'ten iki gün önce doğmuştu. Yalnız askerde ayrı kalmışlardı..

Ahmet böyle dalıp gitmişti ki kendisine doğru gelen ayak seslerini duymadı. Sesler yaklaştı yaklaştı. Kayanın yanında durdu. Düşünüyordu Ahmet. Elmalıkları, çardak altlarını. Yaşar, Elif'le buluşurdu. Ahmet'te gelenleri kollardı. Sonra yakaladı muhtar onları. Kavga oldu Gürültü koptu. Ve Yaşar'ı dama attılar. Tam iki yıl dokuz ay yattı Yaşar...

— «Lan amad. Lan gavgalı»

İrkildi Ahmet sıçradı yerinden. Bekçiydi

— «Ne diyon bekçi» dedi

Bekçi elinde ince bir deynek, Ahmet'e dik dik bakıyordu.

— «Get burdan amat «dedi» get burdan»

— «Getmem lan bekçi getmem. Gönderemen beni»

— «Malın mı lan bura. İtin dölü...»

— « Bekçi!!» Dik çıktı Ahmet'in sesi. Dikildi karşısına «Ağzını bnzma bekçi garışmam.

Ahmet'in üstüne yürüdü bekçi

— «Neden lan piç, debalım neden» Yaklaştı Ahmet'e. Şapkasını itti geriye

— «Gavgalı uzaklaş buralardan. Senin yaralı damdan çıkmaz gayrı çürüdü getti.»

Ahmet güldü içinden «çıkamazmış» dedi. «Ulan çikalı bir hafta oldu. Bu gece de gelecek dümbük» diye söylendi içinden.

Çöktü kayanın yanına Ahmet. Tabakasını çıkardı Sardı. Yaktı.

— «Gayri çekil başımdan bekçi Mihtara get. Karına naptını anlatsın sana...»

— «Lan Amat. Lan gavgalı. Lan itin dölü...» Bastı kalayı bekçi Ahmet'te ona yekindi.

— «Lan dümbük!. Avradı mihtara yatak olmuş it. Boynuzlu.» Sarıldı boğazına bekçinin.

Çırpındı bir iki bekçi olmadı. İnledi

— «Bırak Amat. Bırak beni gavgalı. İhh.» Elini çekti Ahmet
— «Get de kör muhtara. Üç yıl bekledim burayı Üç yıl getmem
Böyle de kör ite. Getmez de gavgalı getmez...

Bekçi ardına bakmadan uzaklaştı. Ahmet muhtarın evine doğru
oturdu. Işıklar yanmıyordu. Hayli geç olmuştu Elif'in
odası bu yandaydı ışısızdı. Demek öteki odada oturuyorlar-
dı. Demek yatmamıştı kör muhtar «kör muhtar» dedi «kör it.»

Böyle düşünürken biten tütünün parmaklarını yakmasıyla irkil-
di. Dalmıştı hafif. Baktı. Elif'in odada lamba yanıyor. Bir iki do-
laştı lamba sonra söndü. Hazırdı Elif. Zaten iki gün önce «Yaşar
gelecek kaçırarak seni» demişti. O zamandan hazırda Elif. Amma
gelmemişti Yaşar. Ne sebeple gelmemişti acep...

— «Çat.»

Ya gelmezse bu gecede..

— «çat çat.»

Ayıktı Ahmet «Gelen var» dedi. «Taş atılıyordu.» Durdu. Pusu-
ya yattı. Bir ayak sesi yaklaştı kayanın yanına. Hafif bir ses.

— «Amet» dedi «Amet.. Amet..»

Ayağa kalktı Ahmet. Gelen Yaşar dı. Seslendi.

— «Gel gel burdayım.»

Yaşar, Ahmet'in yanına geldi. Sarıldılar.

— «Nerde kaldın gardaşım. İki gündür neredesin..»

— «Paramı aldım Amet.»

— «Bende vardı ya ağam.»

— «Olsun» dedi Yaşar «Çok para göz çıkarmaz. Desene gördün
mü Elif'i ?»

Kayanın dibine oturdular. Ahmet tabakasından bir tütünde
Yaşar'a yaktı. Keyifliydi Ahmet. Paraları vardı. Atlar aşağıdaki
bahçede bekliyordu. Gideceklerdi. Pek uzaklara. Üçü bir gideceklerdi.

— «Daldın be Amet. De bâlım Elif nasıl»

— «Ha.. Tamam hazır Elif. Bekliyor. Hemde iki gündür..»

— «Sahi mi ?»

— «Tabiye.» Bir bohça eşya bir çıkında dünyalık aldım dedi.»

Yaşar heyecanla kalktı

— «Hadi Amet gel bâlım» dedi. Ahmet

— «Yo.. Vakit er daha bekle.

.....

Saat gecenin yarısını geçmişti. Ahmet muhtarın evine yaklaştı
Bir taş aldı yerden, penceresinin altına geldi. Bekledi. Attı taşı pen-
cereye. Durdu. Bir daha attı. Ses yok. Bir taş daha attı. Pencere
açıldı

— «Elif» dedi Ahmet

Penceredeki ses verdi.

— «Ne diyon.»

— «Hazırmısın hadi.»

Elif heyecanla sordu

— «Geldimi Yaşar Amet ?»

— «Heye» dedi aşağıdan «Geldi çabuk ol»

— «Dur» dedi «Tut şunları.»

Elif içeri girdi. Az sonra iki bohça attı aşağı. Ahmet yanına
gelen Yaşar'a verdi. O sırada içerden kalın bir ses bağırdı

— «Kim ol. Kim var orda?»

Ahmet heyecanla

— «Atla aşağı Elif. Tez ol.»

Elif üç metre kadar yükseklikten attı kendini. Kalkamadı.

— «Ayağım... Ayağım..» dedi. Burkulmuştu ayağı. Yaşar kucakladı Elif'i Ahmet'te bohçaları aldı. Kaçarken arkalarından muhtarın sesi geliyordu.

— «Gız Elif. Dön gız. Lan orospunun döllerı. İmdat! İmdat!.. Yetişin!»

Ahmet

— «Bütün köyü kaldıracak» dedi

Tam o sırada nerden çıktıysa bekçi dikiliverdi karşlarına. Ahmet elindeki bohçaları yere attı. Bekçiye bütün gücüyle vurdu. Bir sendeledi yere yıkıldı bekçi. O sıra arkalarından koşan muhtarın sesini duydular.

— «Tutun kaçıyorlar.»

Muhtar yerde yatan bekçinin yanına gelmişti. Adamın yere düşmüş tüfeğini aldı. Doğrulttu, bastı tetiğe. Kurşun sesine aşağıdan bir at sesi cevap verdi.

Ahmet

— «Tamam mı?» dedi. Yaşar

— «Tamam hadi gel.» Ahmet

— «Dur şuna bir cevap vereyim.»

Belinden tabancasını çekti Ahmet. Yanından bir kurşun geçti. Güldü Ahmet. «Al sana mıhtar» Tam ateş edeceği an bir kurşun gülmesini kesti.

— «Ah!» Ahmet büküldü. İki büküm çöktü. Yaşar yere atladı Tuttu Ahmet'i Tam göğsünden yemişti kurşunu.

— «Get Yaşar get» dedi. «Yaktı beni bu kör.»

— «Ahmet!»

— «Yaşar kemeri al. Para var içinde. Al tabancayı da çabuk get.»

Pek yakınlarında muhtarın sesi duyuldu. Bağıra bağıra konuşuyordu. Yanlarında başkalarında gelmişti muhtarla, bekçinin.

— «Vurdum» dedi. Elif'i kaçırıyordu Yaşar. Vurdum... «Bağırıyordu. Birden az ötede duyulan nal sesleriyle irkildi muhtar. Havaya sıkılan bir kurşun sesi muhtarı yerinden oynattı. Koştular. Birden bekçi yerde yatan Ahmet'i gördü.

— «Burada» dedi. «Yatıyor.»

— «Ahh.. Aahhh...

Bekçi eğildi, yokladı. Fenerli adamlar yaklaştı. Bekçi

— «Amet!. Bu gavgalı amet muhtar. Yazık gavgalıyı vurdun sen.» Muhtar

— «Gavgalı mı ? Kaçtıları mı gavgalı?» Ahmet

— «Gettiler mıhtar. Gettiler» «İnledi Ahmet, sesi yavaş ve derinden geliyordu» Sende gedecen mıhtar. Deliğe gedecen kör.»

— «Köpek» dedi muhtar. Bütün gücüyle vurdu Ahmet'e. Adamlar muhtarı tuttu. O bağırıp çağırırken Ahmet son defa inledi ve sustu.

— «Sürüncen mıhtar... Sürüncen kör dümbük...»

Muhtar tüm gücüyle vuruyordu. Ahmet'e. Ama duymuyordu onları Ahmet. Artık duymazdı da...

— her tanrıya bir
kurşunkalem—

A dan Z ye dek iyi belle
yuttuğun her toz zerrelerinde
ben varım

Eğer ben : Ağa olsam - çok gelirim

Eğer ben : Fakir olsam - somun ıslatıp yiyen

Eğer ben : Döğülsem - döğsem

..... bilmiyorum : Seni sevmişim

Sen Güneşin : İstedigini yakan

O Aydır : Karanlıkta gezer

Rakı ölü bir adam : İçmemi.

bu iyi : bu kötü

Kırmızı : Akan kanım rengi

ve Dünya : Umurunda mı çağırım

Üç çizgi : Mutluluk-eşitlik-para

Bir ara - lık : Ara

Dağlar yanı başında : Hah - hah - ha

Işık : Hani ya?

Çiçek : Açmaz bizde

Ve küçük noktalar : İşte! - İşte!

Ondokuzbuçuk

Bir yumruk

Ve mum ışığında bir kadını

edip kavuzlu

ANLAVIŞ

Adli ÖZ

BİLİNCİN yalın olarak olguyu duyması; konumuz olan anlayışla yakından ilgili ya da bir anlayış biçimidir. Kavrayış ta bellekte biçimlendirerek bir anlamadır. Kısacası, biribirilerini tümleyici olarak anlayış türlü anlamlarda toplanır. Bu sayınmayla genel olan anlayışı, değinmek istediğim anlamda iletebilmek için özel bir açıdan incelemek yükümlüdeyim.

Öteki anlamlarından daha uygun olduğu kanısıyla; bilgi, görgü, eğilim, edinim gibi kişinin iç, dış devimlerini, bu devimleri hazırlayan ya da hazırlayacak olayları, uyarmaları sezebilme yeteneğini anlayış konusu olarak seçtim.

Anlayış bir veridir, yaratılıştandır. Salt istenilen anlamına ermesi için evrimleştirme, gereken koşulların en başta gelenidir. Bu görev kişilerin öz-yeteneklerince yerine getirilir. Bilgiler, görgüler, eğilimler, deneyler, edinimler... yararlanma ortamlarını öz-yetenekler yönüne akıtan kaynaklardır. Anlayışta evrimleşmeyi başarmak, bu kaynaklardan kendini kana kana doyurmaktır.

Anlayışta, deneme gereci olarak kendini işlemesini bilmek en yüce ustabklardandır. Dağarcığını her konuda dolu bulundurmak, bunu belge (şiar) edinmek anlayışın gizidir. Bu; anlayışın, eleştirildiği olaylarda, uyarmalarda yine kendisini bulmasıdır. Ya değilse, gereksinme salt bir konuda kapanmamalıdır. Herkes bu yolu izlemeğe zorunludur. Bununla birlikte kişinin kendini olaylara, uyarılara her an anık (hazır) tutması güçtür. Anlayışı ortalayan her güç karşılaşmalarda, kişiler yeni bir duraksama geçirirler. Anlayış konusundan her kişi eşit pay çıkaramaz. Eşit güçlerde anlayış gösteremezler. İşte kişilerde değer ayrımı bir de bu konudan doğar. Oysaki bir yaşam boyu sayınma (İtibar) öğelerinden biri de anlayıştadır. Kişinin yüceliğinde arandığı niteliklerin en önemlilerindedir. Karşısı da öyle : Anlayışın derinliğinde kişilik görünür. Anlayışla çözebildiği bilinmezler karşılığında kişilik değer bulur. Orta-

Savaşçı
karakedinin
ak
düşüne

Bakışı karaydı
bin yıl ölümün çizgisel tutsak
duvarlarımda

Siz gülsünüz
kokusu en uzak cin denizlerinin çıplak
masallarına
itilen

Bu gölgemdir
sıcak temmuz gecelerinin gizlediği
seninle
benimle

Çetin Doğan ADAOĞULLARI

mında düzesi yükseltir. Hiç değilse anlayış; istemli anlayışsızlık gösterebileceği değin kişide bulunmalı. Olumsuz da olsa, o da bir anlayış yapısıdır.

Anlayış, var olduğu kişilerde en seçkin özelliklerdendir. Ne var ki eksiksiz aramak ta aşırılık olur. Çünkü tümünde son görünmez. Derinliğine inmeğe bir yaşam yetmez. Bundan ötürü anlayışın derinliği yapmacıktır. Tümüne oranla, beliren anlayışların derinliğinden söz edilemez. Çünkü en derin anlayışlar bile karşılaştıkları konuların özlerine giremezler. Takıldıkları, çelişmeye düştükleri, çalışamaz oldukları çok görülür. Uslara yönlerini yitirtirler. Bu yargılar sayınmaya alınırsa usların vereceği kanıtlar (hükümler) kesin olamaz. En düzgülü (normal) sanılanı bile, gerçek karşısında gerçek bir yanılma olur. Örneğin anlayışın; duygulara bağlı olarak biçim alan uyarmaları alabilmesini inceleyelim :

Duyguların -iyi ya da kötü başlayıp süregidişi ile başlangıç-sonuç arası yönelişleri durağan değildir. Salınımı tekdüzen ya da değişik düzen içinde titreşir durur. İyi bir duygunun kötü, kötü bir duygunun iyi belirtilerle başlaması akağanlığındandır. Anlayış bu tür irkilmelerin başlayış bitimlerini sezgilemekle zorunludur. Salt bu sezgi anlayışın gücüyle oranlıdır. Kısa zamanda birçok yolu denemek yükümlüdedir. Bu kısa deneme süresinde gecikme yitirmektir. İşte anlayış derinliklerinden alıkoyan engeller...

Anlayışa güven; açık-seçiklik kuralına dayanan kanıtlarda yanılmalara ortam yaratırsa da kişilerin sayılı artamlarından başta gelenidir.

AŞKIN DEĞİLDİ BAŞKA AŞKLAR GİBİ

Bana ben olmalıyım bana sen
Bir gökyüzü olmalı çevremiz bir mavi
Mavi de ben demeliyim
Gökyüzü de ben

Güneyin şubatıydı bu omuzlarına saçlarıyla dökülen, ıslak yağmur kokusu bahar çiçeklerini çağırıyordu, çağırıyordu ya... sen yinede mavi yağmurluğunla geziniyordun gözlerimi. Gözlerinde bir duruluk vardı o gün. Oysa ben çoktan yaralanmıştım. Kanım yollarını yaşıyordu hep. Başının omuzların üzerinde dönmesi mevsimleri değiştiriyordu sanki. Saçının her teli belleğimin yikiremediği, yolların silemediği, zamanın eskitemediği bir yaşantıydı. O an, seni erkek ellibir yağmur bulutundan kışkandığım gün anlamıştım var olduğumu.

Var olmak benim için saçlarıyla, bakışlarıyla güzelliğinle, kelimelerinleymiş. Dişi giysilerin ıslak şubatta yorulup evini in bir köşesinde dinleniyor olmalıydı !. Ne-zaman belleğimde sen tutuşsaydın dişi bakışlarıyla gözlerin parçalardı yüreğimi.

O ıslak şubat tüm kurallarını yân.lttı sana. Artık bir dişi, bir canlı değildin sen. Bir resimdin bende hiç eskimiyen. Saçlarında erkek eli de yoktu şubat yağmurunun. Oysa ki senin bulunduğu kente, benim karnı aç, gözü tak memleketime bir mendil sallamaklığım gerekiyordu teninin renginde. Gidecektim. İki çoban ateşi gibi sen yanacaktın gene damarlarımda bir dev olaçaktı sensiz yapamadığım varlığın.

İşte ! bir döner gün oldu yollar aramızda. Ayrılığın korkunç pençesi parçalarcasına çekti götürdü beni senin kokunun bulunduğu kentlerden. Yokluğunun ölümle ortaklaşa yaşadığını öğrendim sende uzakta, bana kalan kelimelerinle, resminle, güzelliğinle, gör işte şimdi ! Anla işte beni !.

Gözlerim kitaplarda seni yaratıyor, yollarda seni yürüyor ayaklarım. Bir sen varsın İstanbul'un güzelliğinde. Hep sen olacaksın ! Gökyüzü seninle güzel, deniz seninle duru. . İstanbul'da bir güzelliğin sen binlerce kilometre uzak kentinden. Ben nerdeysem sen ordasın, orda bir gökyüzüsün - yağmurdan sonraki güzelliğiyle uzaklaştırılmaz gözlerinle.

Ayhan ATEŞOK

TUTUKLULAR

Sayıları yüzellidir
Uyku tutmuyor gözleri
Beklemekten..

Kimi bekliyor hep
Bıçak açmıyor ağzını kiminin
Kiminin umurunda değil dünya

Kimi bir şeyler hayalliyor
Kırılmış kiminin ümidi
Düşünüyor kimi

Kimi inanlı her şeye
Kiminin kapalı kulağı her sese
Ağlıyor kimi

Kiminin dilinde tesbih bir «AD»
Daralmış kiminin soluğu
Yalan dizmekte kimi

Kiminin kan ağlıyor içi
Sızlanıyor kimi için için
Bir türkü tutturmuş kimi

Kimi kıvraniyor aç - susuz
Dolaşiyor kimi ağır - ağır
Bir şeyler yiyor kimi

Kimi basbas bağırtıyor
Başı hep önünde kiminin
YAŞIYOR kimi...

Tutuklular
Tutsaklar
Ve upuzun GECELER...

(Philip Soupahlt : prisonniers)
Fransızca'dan çeviren : Selahattin KUTLUAY

ÇUMBALAK

Ali KANGAL

Köşeyi döndü it. Hanifigil'lerin kahvesinin önüne geldi. Haymanın önündeki direğin dibine sığındı. Kulağını kaşdı ard ayağıyla. Sırtını sivrilterek silkelendi. Bir kaç kez tekrarladı bunu. Sonra havayı koklayarak, karanlığına gecenin uludu.

Uğursuz bir ulumamıydı bu? Höyflendim.

Eğildim. Omuzumdan kaydı tüfenk. Sıkıca kavradım sağ elimle dipciği. Karanlıkta upuzun yere düştü namlunun gölgesi. Gücüm arttı. Güçlendim. Sol elimle yerden taşı alıp, sağ elime geçirdim. Boşalan sol elimle tüfenkgin kundağını böğrüme bastırıp; it uluması karanlığına taşı attım. Taş önce hızla yere düştü. Sonra ağır ağır yuvarlandı itin ayakları dibinde. Değmedi. Yana sıçradı it. Başını çevirip bir şeyler aradı karanlıkta. Koştı. Durdu. Arkaya baktı tekrar. Sonrada ulumayla havlama arası koşarak kayboldu.

Bir sevinç var içimde. Titremeli bir sevinç bu. Yürüdükçe Zelha'ya yaklaşıyorum. Yaklaştıkça daha çok titriyorum, Daha bir hızlı atıyor kalbim. Beş sene öncesinin özlemiyle doluyorum. Biliyorum yine kıvrır kıvrıdır kalçaları. Yine kamburun değirmen taşı gibi dönüyordur çiçekli şalvarın içinde. Baldırları memelerindende ak.

Karanlıkta terliyormuyum ne?

Çeşme caminin yanında eskisince.. Yine bir çokları abdest alıyordur. Bu gördüğüm çeşmenin oluşu. Bakamıyorum. Gözüm seçmiyor. Kan akıyor oluktan. Kan değil kırmızı su. Su kırmızı olmaz. Kan akıyor oluktan. Tüm gücümle bağırarak geliyor içimden, sesim çıkmıyor. Boğuluyorum. Yerde babam yatıyor. Nefessiz. Gözleri açık-açık. Sesler geliyor kulağıma. Anlamıyorum. Birileri kolumdan çekip götürüyor. Çumbalak, Çumbalak diye..

Beş sene öncesi. Babamın gözlerini görüyorum. Açık-Açık. Gel sen kapamı diyordu gözlerimi. Yoksa kulağıma bir şeylermi söy-

leyecekti. Ölmemişti o duruşuyla. Kanı donmuştu ama, ölmemişti. Ellerim. Ellerim açılmıyor. Avucuma kan oturtmuş tırnağım. Ağzım kupkuru. İçmedim suyu. İçmedim. Tabakamı çıkardım. Tütün istedi canım. Doyumsuz. Vazgeçtim. İsteksiz. Günlere cuma. Uyumayanlar var evlerinde. Işığı görsünler istemedim. Beni görsünler istemedim. Amado gelmiş demesinler diye..

Gözlerim donmuş. Gökyüzüne bakıyorum. Bir damla kan geliyor gözlerimden. Ve ben Zelha'nın kapısı önündeyim.

İçeriye dinliyorum. Sessiz. Ganıttırıyorum omuzumla kapıyı yukarı doğru. Paslı bir gıcırdayışla açıldı. İçeri girdim. Avluda çalılara dayalı bir sac. Eskilerden bir bazlama kokusu getirdi burnuma. Ahıra girdim doğruca. Önce bir tezek kokusu sardı genzimi. Sonra alıştım. Adımımı attım, ayağım takıldı. Eğilip yokladım elimle. Mo... dedi inek. Sıcacık.

Köşeye geçip oturdum. Kapının karşısındaki köşeye. Sabahı bekliyorum. Beş senenin acısını bıçak gibi kesecek sabahı. Kucağında tüfenk sabahı bekliyorum.

Horozlar ötüyor hafiften. Sabah yakın ola. Birde uyku dökülüyor gözlerimden.

.....
Kapı gıcırdaydı hafifce. Doğrudum. Hafif bir ışık girdi içeri. Arkasından bir gölge. Sonra ardına kadar açtı kapıyı gölge. Bolca doldu ışık. Gelen Zelha. Beni görmedi. Beni görmesini bekliyorum, istekli. «Oha kızım oha» diye inekleri okşuyor. Birinci inek mo... dedi. Diğerleri takip etti bunu. Daha görmedi beni. İkinci ineğin başına vurdu. «Hayın hayın bakmasan olmaz ha» dedi. Gözü bana takıldı. Baktı. Daha bir iyice baktı. Çıkartamadımı ne? «Ho ana gız» diye bağırdı. İncecik çıktı sesi. Ahırın içinde dağıldı. Koştum, ağzını kapadım. Sardım sırtına belini. Göğsü göğsüme değdi cıvık cıvık. Elimi attım kedi başı baldırlarına. Gevşek gevşek baldırlar. «Benim. Ben Amado. Gorkma.» dedim. «Sen ha. Bıyığı terli oğlan Amado. Sen ha.» Güldü kıkır kıkır. Boynumdaki şalı çıkardı. Sonra boynumu emdi. Emdi... İlk bir şeyler aktı içimden..

«Demek ben gedince everdiler seni Zelha.»

«He ya»

«Kimnen»

«Çumbalak'lan»

Çumbalak. Çumbalak şimdi de Zelhanın sıcak yatağında ha. Tüfengimi aldım. Carcürü sürdüm. Mermiyi namluya verdim. Emniyeti açtım Zelha dondu kaldı. Bağırıyor. Bir şeyler diyemiyor. Usuna bir şeyler gelmiyordu gayri. Yürüdüm. Avluya çıktım. Odanın kapısını hafifce açtım. «Sen misin gız» dedi Çumbalak yataқта. Dört kurşun sarstı köyü.

Bir çocuk ağlıyordu yataқта. Gürültüden korkmuş. Belki beni de o öldürecekti. Çumbalağın oğlu. Tüfengi doğrulttum. Zelha namlunun önüne dikildi. Basamadım tetiğe. Eğildim, parmağumla Çumbalağın kanını anlıma sürdüm. Bir bir evine geliyorlardı köylüler Çumbalağın.

Çeşme caminin yanındaydı. Ve ben kana kana içtim suyu. Duru akan suyu..

I.

alıp taşıdılar yaşamayı sarhoşcasına
hürriyet gibi taşıdılar yorgun gecedən
sandılar beya zbulutlarca siyaha giden
bir ozandı bardağında şarkılarınca.

koro:

usulca konuşalım duyulmasın. yaşamak nedir...
bilinmesin - iştirilmesin - ki aşk nedir, ölüm nedir..

şimdi uzunca bir devdir anılar
uzanır en kuytulara durup-ta solumadan
sonra nasılsa sabahı söyler-söyler acımadan
hürriyetin mezar kapılarındaki mısralar...

Y. Cavit CİRİTCİ

ÖLÜ ARABASINDA ÜÇ YOLCU

— sıkmayın bu kurşunları
bir arabacı - of eyler—

çocuklara güneşi doğurmayın demişler
kanatlı karıncaları alıp — hey
ölü arabasına — bir — kaçınıcı —
yolcu koymuşlar.

satmamışlar — satılmamışlar — yalnız
biz çıplak — iki cansız
koymuşlar.

deniz kızına sormayın
— bir kırbacı salmadılar
ikinci yolcu
ölü der —

uzun direkler dikildi — orta yere —
üç atı ahıra koymamışlar
sonucusu ilkinden baskın

bir arabada üç yolcu
üç — yolcуда — of
arabacıda
of eyler.

Mehmet ARSLANTÜRK

Okurlardan Gelenler

Regenst parkta bir şarkı söylenir
Bir anda Bahar dolar dünyaya
Deniz çalkalanır giden kadın gözünde
Martılar uçar yelkenli uzaklaşır.

Regenst parkta kızlar vardır
sonra iri memeli iri dudaklı
Bir yaşamları vardır ki görme
şarkılar söylenir sevgiler üstüne ıslak

Regenst Parkı ne siz bilirsiniz
Ne de ben tanımlıyabilirim

ya da birgün oraya giderseniz
Islak bir günde Votka kadehinde
Öldüğünü görürsünüz insanların

Erol ALTINOK

BU Kez Fena Kısıldık Kapana

Karanlıklara açıldı kapımız
Gitmek vardı dönmemek üzere
Bilinmezliklere sürükledi bizi
Şu kahpe diyemediğimiz dünyamız.
Olanca kuvvetimle gülüyordum ben
Çıldırılmak nöbetleri içinde
Ağlamak, evet o en güzeli
Gel ağla ağlayabilirsen.
Bu kez fena kısıldık kapana
Kurtulmak umutsuz yollara kavuştu
İnanmamak elde değil kadere
Bu mutsuzluğu gör, inanma.

Hidayet Güntekin ŞENLİK

Bu Sayının Sözcükleri

Yanıt	: Cevap.	Veri	: Muta
Yaşam	: Hayat.	Salt	: Mutlak - yalnız
Olanak	: Çıkaryol.	Koşul	: Şart
Neden	: Sebep.	Görev	: Vazife
Kez	: Defa	Gereç	: Malzeme.
Kapsamak	: Şamilolmak.	Giz	: Sır.
Sevi	: Aşk	Düzey	: Seviye
Dağal	: Tabii	Yargı	: Hüküm
Bilinç	: Şuur	Kanıt	: Delil
Us	: Akıl	Sezgi	: His
Gerçek	: Hakikat	Engel	: Mania
Sövgü	: Küfür	Kural	: Kaide
Beğeni	: Zevk.	Ortam	: Çevre.
Evren	: Kainat - Dünya	Giysi	: Elbise
Yoksun	: Fakir	Kent	: Şehir
Tutku	: İhtiras	Siğirmek	: İşemek.
Anı	: Hatıra	Karşıt	: Zıt.
Yeterli	: Kafi	Kavram	: Mefhum
Çoğun	: Çokluk	Kınamak	: Ayıplamak
Yasa	: Kanun	Kuşku	: Şüphe.
Doğa	: Tabiat	Kutsamak	: Takdir etmek.
Yön	: Taraf	Mutsuz	: Bedbaht.
Sinmek	: Gizlenmek	Nitelik	: Vasıf.
Böğür	: Vücdanın Yan tarafı	Oluşum	: Teşeklül.
Dam	: Cezaevi	Oran	: Nisbet.
Dek	: Kadar	Öge	: Eleman
Bellemek	: Öğrenmek.	Ölçüt	: Misdak
Çağrı	: Davet	Örgüt	: Teşkilât
Yalın	: Çıplak	Örneğin	: Meselâ
Olgu	: Vaka.	Övgü	: Methiye
Bellek	: Şuur	Öykünmek	: Taklidetmek.
Sayınmak	: İtibar etmek.	Özdek	: Madde - cisim
Kanı	: Kanaat	Tümel	: Külli
Eğilim	: Yönelmek.	Tümevarım	: İstikra
Devim	: Hareket.	Tüze	: Adliye
Yetenek	: Haraket	Uğraş	: Meşguliyet.
		Uyarma	: İhtaretme.
		Varsayım	: Faraziye

BANKER ENVER

Tasarruf Bonusu Alır ve Satar

VAKIFLAR ÇARŞISI TLF. : 3625

ADANA

Çıra - 1

YILDIZ

Kitap Kırtasiye

PEK YAKINDA İKİNCİ ŞUBESİNİ
SİNGER KARŞISINDA AÇIYOR

Türk Ticaret Bankası Karşısı No. 35 Adana

Çıra - 2

ÇETİN

SARACIYE VE SPOR MALZEMESİ
İMALÂTHANESİ

Kuruköprü Mah. No. 69/B Adana

Çıra - 3

HABORA YAYINEVİ

- Dolçe Vita — Tatlı Hayat
lo duca — Fellini
Çev. : Sabiha Sevim
Fi. : 5 Lira

- The Ugly American
Çirkin Amerikalı
William Burdick
Çev. : S. Türker
Fi. : 10 Lira

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Beyaz Saray Alt Kat No. 31
BEYAZIT - İSTANBUL

Çıra - 4

TÜRK YABANCI

Hatıra Pulları

Alınır ve Değiştirilir

İHTİYACINIZ OLAN PULLARI KOLAYLIKLA
SAĞLIYABİLİRSİNİZ

Telefon 3819
Eskibelediye Civarı 18

Adana

Çıra - 5

ÖZEN TURİZM

Talebelere Tenzilatlı Tarife Şimdi

Özen Turizm Otobüslerinde

Çıra - 6